

De ontwikkelingen rondom de Venezuela problematiek hebben in dit jaar hun stempel gelegd op hetgeen zich heeft afgespeeld op het gebied van zowel mensensmokkel als mensenhandel op Curaçao. De influx van Venezolanen op Curaçaos grondgebied had mede als gevolg dat de illegale activiteiten op Curaçao toenam. Nadere gevolgen hiervan was dat ook op het gebied van de grensoverschrijdende criminaliteit een toename was te constateren. De grensbewaking had de handen vol met de registratie van niet gedocumenteerde, die via de zee illegaal het land probeerden binnen te komen. Daarnaast was er een toename te zien in Venezolaanse toeristen die na hun toeristisch verblijf ervoor kozen om verder met een illegale status op het eiland te verblijven. Met het overschrijden van de termijn van het 'toeristenverblijf' vervalt namelijk het geldige verblijf en wordt men illegaal op Curaçaos grondgebied. Dit is ook het geval bij degenen die een andere vorm van geldige verblijfsvergunning hebben gekregen en na het verstrijken van de termijn van de vergunning het land niet verlaten. Ervaring heeft uitgewezen dat de keuze van deze personen om het land niet te verlaten gebaseerd werd op het feit dat zij hier werk vonden en met de (vaak 'zwarte') inkomsten hun familie in Venezuela of elders konden onderhouden. Juist deze groep mensen, met een illegale status, vormt een kwetsbare groep welke slachtoffer kan worden van mensenhandel.

Structuur

De politieke problematiek rondom Venezuela heeft evident zijn gevolgen voor de ontwikkelingen op Curaçao. Zo valt te constateren dat een groot groep Venezolanen hun land verlieten om o.a. naar Curaçao te komen op zoek naar een beter bestaan. Een groot groep van zij die naar Curaçao komen, verbleven en verblijven illegaal op het eiland en belanden als zodanig in het illegale circuit. Sommigen gaan tegen betaling van een loon werkzaamheden verrichten. Juist deze groep mensen is kwetsbaar om slachtoffer te worden van mensenhandel. Geconfronteerd met het feit van een toename van werkende illegalen op Curaçao en de overige eilanden in het Koninkrijk, hebben de Coördinatoren Mensenhandel, in overleg en met elkaar afgesproken om de MoU Mensenhandel te evalueren en waar nodig aanpassingen door te voeren om het probleem van mensenhandel effectiever aan te kunnen pakken. De aanpassingsvoorstellen werden in het JVO van januari 2019 behandeld en werden door de Ministers van Justitie in het Koninkrijk aangenomen. Een aantal van deze voorstellen waren:

Dat in de justitiële keten in Koninkrijksverband meer aandacht zal worden besteed aan het bestrijden van mensenhandel en de grensoverschrijdende criminaliteit.

Dat meer menskracht zal worden ingezet om (strafrechtelijke) onderzoeken in mensenhandel te verrichten en om de daders te vervolgen.

Dat er op de diverse eilanden per jaar minstens 2 (grote) onderzoeken naar (potentiële) mensenhandel (en mensensmokkel) zullen worden opgestart.

Dat de controle door de Kustwacht naar mensensmokkel zal worden geïntensiveerd.

Na het formaliseren van de MoU in de JVO-vergadering van januari 2019 publiceerde het OM in maart van dat jaar de "Richtlijnen Strafverzoeken Mensenhandel". Deze richtlijn geeft uitgangspunten voor de strafeisen, waarmee de werkbaarheid wordt vergroot en de rechtszekerheid gediend. Tevens geeft deze strafeisrichtlijn uitdrukking aan de ernst van het misdrijf door de relevante strafverzwarende omstandigheden of strafmaat beïnvloedende factoren te benoemen en waar mogelijk te kwantificeren in het aantal maanden gevangenisstraf die bovenop de basisstraf geëist kan worden. Ook het illegaal verblijf wordt aangehaald. In deze betreft het 'een ander die behulpzaam zijn bij het verschaffen van illegaal verblijf' (art. 2:154 lid 1 sub b. WvSr). Uit onderzoeken is gebleken dat een groot aantal personen op de eilanden bereid zijn appartementen, kamers en soms zelfs alleen een bed te verhuren aan personen die geen geldige verblijfsvergunning hebben. Vaak is er daarbij sprake van een onhygiënische en/of (brand) gevaarlijke woonsituatie. Echter zullen deze illegale vreemdelingen daarover niet snel durven te klagen. Hoewel geen sprake is van mensenhandel, maken de verhuurders wel schaamteloos misbruik van de kwetsbare positie van deze mensen en verdienen ze met deze praktijken veel geld. Het is mede om deze situaties te voorkomen dat bij mensensmokkel 'het behulpzaam zijn bij het verschaffen van verblijf aan illegale vreemdelingen' strafbaar is gesteld.

Uitvoering plan van aanpak 2017 – 2021

Het beleid gericht op de aanpak van de problematiek van "Trago-meisjes" werd in 2019 voortgezet. Onderzoeken naar strafbare feiten, met betrekking tot de seksuele uitbuiting werden door de KPC uitgevoerd. De in 2018 verrichte onderzoeken naar mensenhandel produceerde een groot aantal slachtoffers welke Curaçao niet in het verleden had gekend. De onderzoeken gestart in 2018 werden in 2019 voortgezet. Voor dit groot aantal slachtoffers van mensenhandel was niet voldoende opvang aanwezig welke met zich mee bracht dat, conform hetgeen in het "Handboek Doorverwijzing" wordt aangegeven, gezocht moest worden naar onderkomen, zoals hotels, waar deze slachtoffers konden worden ondergebracht.

Wat niet duidelijk als processen in het handboek was uitgewerkt, zoals wie voor wat de verantwoordelijkheid draagt, diende als case om wijziging in het beleid voor te stellen.

Aan een voorstel aan de Raad van Ministers om een beslissing te nemen over welke organisatie verantwoordelijk is voor welk onderdeel in de uitvoering van de opvang en de begeleiding van slachtoffers van mensenhandel werd in februari 2019 door genoemde Raad gehoor gegeven.

Voor deze beslissing verwijs ik naar het als bijlage gevoegde Besluit van de Raad van Ministers van 27 februari 2019 met zaaknummers 2018/050333 en 2018/050291, hetgeen in het kort inhoudt dat:

Het ministerie van SOAW de verantwoordelijkheid draagt voor de opvangaspecten, zoals plekken, bed en bad.

Het ministerie van SOAW zorg draagt voor de aanvragen van en de bekostiging van de medische verzekeringen voor de slachtoffers van mensenhandel.

Het ministerie van Justitie de verantwoordelijkheid draagt voor de aanvragen en het bekostiging van het tijdelijk verblijf en van de maaltijden voor de slachtoffers. Het KPC, waar nodig zorg zal dragen voor 24 uur beveiliging en bescherming van deze slachtoffers.

De Stichting Slachtofferhulp de verantwoordelijkheid draagt voor de psychologische en de sociale opvang en de begeleiding van/in de repatriëring van de slachtoffers naar hun land van herkomst. Tevens onderhouden zij contacten met NGO's in het buitenland die kunnen helpen met de repatriëring en opvang van de slachtoffers in het land van herkomst. De SDKK zorg draagt voor het leveren van de maaltijden.

Deze verantwoordelijkheidsverdeling werd in een samenwerkingsprotocol uitgewerkt en zal in 2020 worden geformaliseerd door de Ministers van de diverse Ministeries en de Stichting Slachtofferhulp.

In het jaar 2019 werd er aan 11 slachtoffers van mensenhandel een vergunning tot tijdelijk verblijf verstrekt. Van deze 11 slachtoffers werd aan 9, voor een periode van 6 maanden met nog eens een verlenging van 6 maanden, onderdak geboden in een hotel. Alleen aan hotelkosten werd een bedrag van Naf. 95.000 uitgegeven. Deze kosten werden gedragen door het ministerie van Justitie, de IOM en het ministerie van SOAW.

Preventie en voorlichting

Deskundigheidsbevordering werd verzorgd aan een totaal van 138 medewerkers van de ministeries van Justitie, SOAW en Economische Ontwikkeling.

Deze kennisoverdracht was georganiseerd door de ORV in samenwerking met UoC. De serie van kennisoverdracht startte in oktober 2018 en werd in 2019 met vervolgbijeenkomsten voortgezet. De kennisoverdracht in het kader van deskundigheidsbevordering was op het gebied van artikel 3 EVRM, de problematiek Venezuela en op het gebied van mensenhandel en mensensmokkel. Zo werden er presentaties verzorgd door docenten van de UoC, de in de mensenhandel gespecialiseerde officier van Justitie, deskundigen bij de RST en van het KPC (sector Dienst Grensoverschrijdende Criminaliteit) en door de Coördinator Mensenhandel en Mensensmokkel. De trainingen en werksessies werden afgesloten met de uitreiking van certificaten aan de deelnemers.

De planning en voorbereidingen voor een bewustwordingscampagne was gedurende het hele jaar een continue proces. Aan deze activiteiten werkten samen de Stichting Slachtofferhulp, het OM, de Kustwacht en voor de beleidsorganisatie (coördinator mensenhandel) van het ministerie van Justitie. De bewustwordingscampagne kon echter door een tekort aan financiële middelen in 2019 geen doorgang vinden. Deze campagne is als prioriteit nummer 1 opgenomen in de activiteitenplanning van 2020.

Verdere voorlichting en kennisoverdracht vond plaats middels de Coördinator mensenhandel, door o.a. het verzorgen van hoorcolleges bij de UoC aan studenten van het rechtenfaculteit en voornamelijk in de module rechtssociologie.

Verder werden diverse interviews gegeven in zowel radio als Tv-programma's.

Bescherming aan slachtoffers van mensenhandel

De in 2013 geschreven beleid met betrekking tot het bieden van een vergunning tot tijdelijk verblijf aan slachtoffers van mensenhandel is aan revisie toe. De vergunning biedt namelijk mogelijkheden voor een tijdelijk verblijf van 6 maanden met een mogelijke verlenging van nog eens 6 maanden. Echter, met de in 2014 doorgevoerde wijzigingen bij de Toelatingsorganisatie (TO) die betrekking hebben op de legeskosten, moet bij iedere aanvraag en verlenging opnieuw legeskosten te worden betaald. De kosten voor leges bedragen Naf. 535 per persoon en bij een eventuele verlenging nog eens Naf. 535 per persoon. In totaal Naf. 1070.

In genoemd beleid, is het niet meer mogelijk om ontheffing voor betaling bij de minister van Justitie te vragen. Wellicht een aandachtspunt voor de minister van Justitie, onder wiens bevelen de Toelatingsorganisatie opereert, om ontheffing in uitzonderlijke gevallen, zoals bij slachtoffers van mensenhandel die louter en alleen in verband met een lopend strafrechtelijk onderzoek langer op het eiland moeten blijven, toe te staan en het beleid van de TO op dat punt te laten wijzigen. In 2019 werd daarom voor het helpen bekostigen van de leges de IOM benaderd. IOM honoreerde dit verzoek en droeg bij waardoor het mogelijk werd om de slachtoffers voor een langere periode een vergunning tot kort verblijf te geven.

Aan de slachtoffers werd tevens door de Stichting Slachtofferhulp een programma met als doel de “integratie” aangeboden. Zij konden een cursus Papiamento volgen welke door de IOM werd bekostigd. Deze cursus werd in de vorm van een nuttige dagbesteding aangeboden.

De cursus had niet het succes wat men ermee beoogde daar de slachtoffers halverwege de cursus afhakten. Een evaluatie over het hoe en waarom zal nog door de Slachtofferhulp plaatsvinden.

Themaregister

Het Themaregister is een project welke sinds 2017 met gelden van Nederland en de inzet van de ACTS aan het KPC is gepresenteerd. Inspanningen gedaan door de Coördinator mensenhandel en de leden van het Openbaar Ministerie om dit project door te voeren in het KPC hebben tot heden niet tot het gewenste resultaat geleid.

Het Themaregister is een registratiesysteem waarbij gebruik wordt gemaakt van de diverse (uitvoering)diensten waaronder ook het KPC, die de op straat waargenomen signalen met betrekking tot de mensenhandel, in het systeem invoert. Bij de analyse van de ingevoerde informatie kan dan sneller besloten worden dat (strafrechtelijke) onderzoeken kunnen worden verricht en die mogelijk kunnen leiden tot het vervolgen van daders. Een akkoord met het KPC om het Themaregister bij hen te laten invoeren is nog niet formeel bereikt.

Te constateren is dat ondanks de vele inspanningen zijdens het OM en de beleidsorganisatie om samenwerking op het gebied van mensenhandel te bevorderen, het KPC niet altijd daarin meewerkt. Dit maakt het zeer moeilijk om het Plan van aanpak zoals opgesteld en getekend door de minister van Justitie in het JVO van augustus 2017 uit te voeren. Dit houdt in dat er meer daadkracht van de politie wordt verwacht om zodoende de aanpak van mensenhandel samen met de andere actoren uit te voeren.